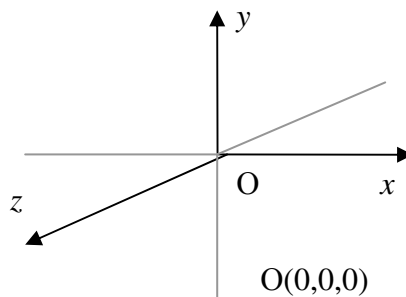
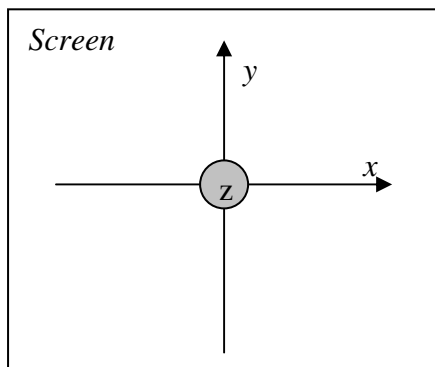

ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΣΕ ΤΡΕΙΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ (3D)

-ΠΡΟΒΟΛΕΣ και ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ -

Η OpenGL σχεδιάζει *άμεσα* σε τρεις διαστάσεις $Oxyz$. Η σχεδίαση σε δύο διαστάσεις Oxy γίνεται με την αναγωγή $z=0$.

1. Το σταθερό 3D σύστημα αναφοράς και Μετασχηματισμοί

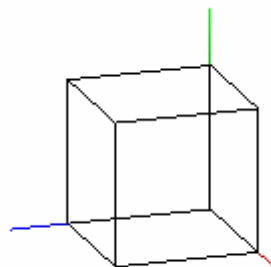
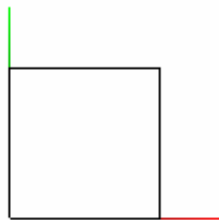
Οι κορυφές των αντικειμένων ορίζονται με τρεις συντεταγμένες

`glVertex3f( x, y, z )` ή `glVertex3fv( p )`, $p=\{x,y,z\}$

Αν δοθούν μόνο τα (x,y) τότε θεωρείται πως $z=0$.

Τα πρωταρχικά αντικείμενα (points, lines, strips, polygons) ορίζονται αντίστοιχα. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στη σωστή φορά διαγραφής για τον ορισμό πρόσοψης

(βλ. `code50.cpp`).

2. Μετασχηματισμοί :

Ο χώρος του συστήματος συντεταγμένων καθώς και τα αντικείμενα σχεδίασης, δηλαδή οι κορυφές τους (*vertices*), μπορούν να μετασχηματιστούν εφαρμόζοντας μια σειρά μετασχηματισμών που αντιστοιχούν σε *πίνακες μετασχηματισμών* (*matrices*).

Η εφαρμογή των μετασχηματισμών «προσδιορίζει» τον τρέχοντα πίνακα μετασχηματισμού (*Current Transformation Matrix – CTM*) που προσδιορίζεται με την εντολή

```
glMatrixMode(-----)
```

Υπάρχουν τρεις βασικοί μετασχηματισμοί

ModelView : μετασχηματισμοί αντικειμένων και παρατήρησης

```
glMatrixMode(GL_MODELVIEW);
```

Projection : Μετασχηματισμοί που απεικονίζουν το σκηνικό σε έναν σταθερό 3D χώρο (*3D Projection Space*).

```
glMatrixMode(GL_PROJECTION);
```

Viewport : Προβολή του 3D Projection Space στο επίπεδο της οθόνης.

```
glViewport(-----);
```

* Ο μετασχηματισμός viewport δεν ανήκει στην ομάδα των matrix operations. Εφαρμόζεται ανεξάρτητα και πάντα πριν την απεικόνιση στην οθόνη.

* Υπάρχουν και καταστάσεις πινάκων για την εφαρμογή σε “textures” και “color masks”

3. Προβολές

Το σκηνικό προβάλλεται στο 3D Projection Space που αποτελεί και χώρο αποκοπής. Δηλαδή το Viewport προβάλλει στην οθόνη μόνο το σκηνικό το οποίο βρίσκεται μέσα στο 3D Projection Space.

* Ο ορισμός του τύπου προβολής γίνεται με κατάλληλο μετασχηματισμό της κατάστασης προβολής

```
glMatrixMode (GL_PROJECTION)1
```

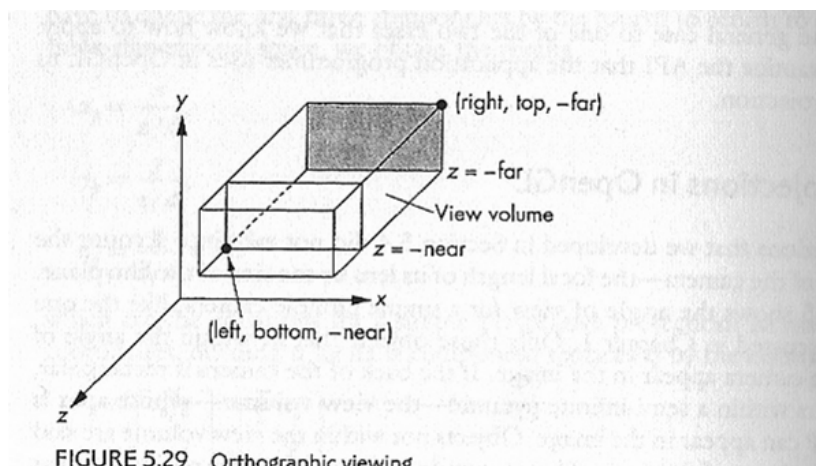
Στην OpenGL ορίζονται δύο τύποι προβολών

α) Ορθογραφική ή παράλληλη προβολή :

Το 3D projection space ορίζεται ως ένα ορθογώνιο παραλληλεπίπεδο.

Ο παρατηρητής θεωρείται ότι βρίσκεται στη θέση (0,0,+inf) και βλέπει προς την αντίθετη κατεύθυνση του άξονα z (προς τα αρνητικά).

Δεν δίνεται η αίσθηση του βάθους – απόστασης προς τον άξονα z .

Ο χώρος θέασης (3D projection space) ορίζεται με την συνάρτηση

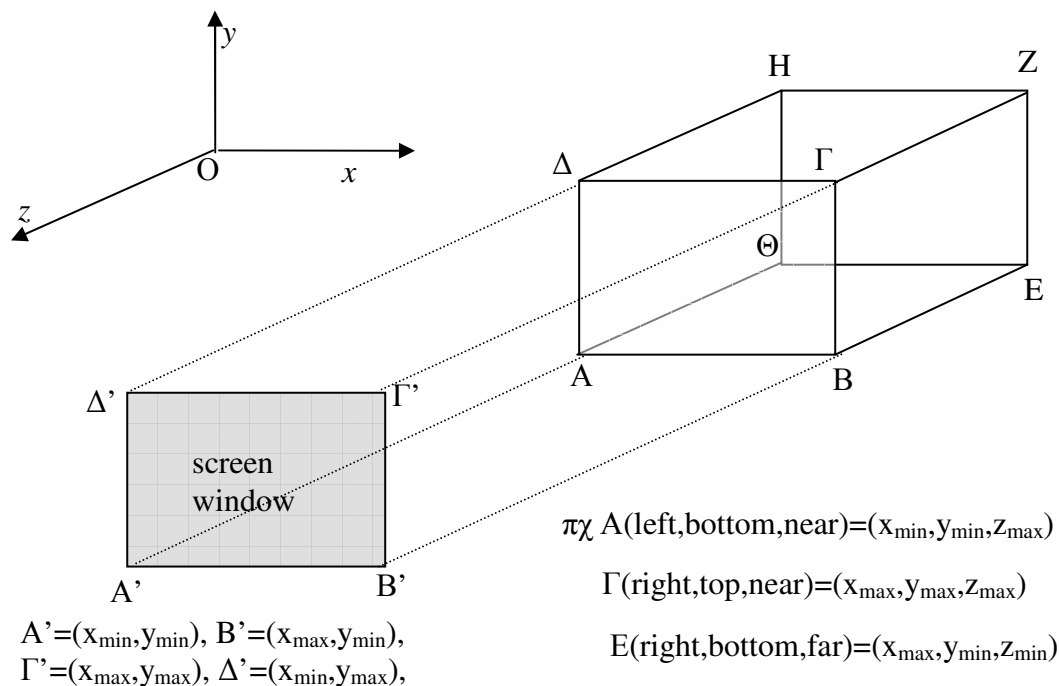
```
glOrtho(left, right, bottom, top, near, far);
```

¹ Προεπιλεγόμενη κατάσταση μετασχηματισμού.

ή σε ένα $Oxyz$ σύστημα συντεταγμένων

$glOrtho(x_{min}, x_{max}, y_{min}, y_{max}, z_{min}, z_{max})$

- Τα ορίσματα της $glOrtho()$ είναι τύπου $GLdouble$
- Προεπιλογή $glOrtho(-1, 1, -1, 1, -1, 1)$
- Η $glOrtho2D(x_{min}, x_{max}, y_{min}, y_{max})$, που χρησιμοποιείται για τα διδιάστατα γραφικά, είναι ισοδύναμη με την $glOrtho(x_{min}, x_{max}, y_{min}, y_{max}, -1, 1)$.

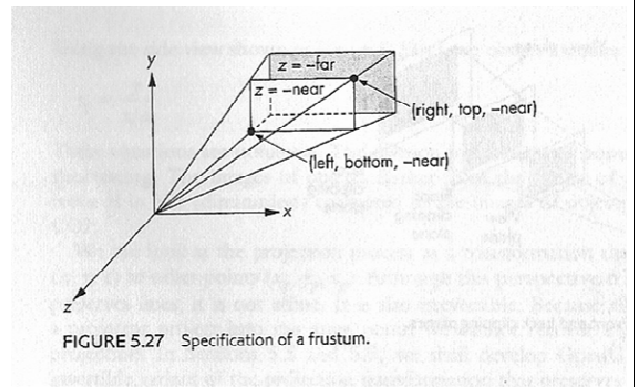
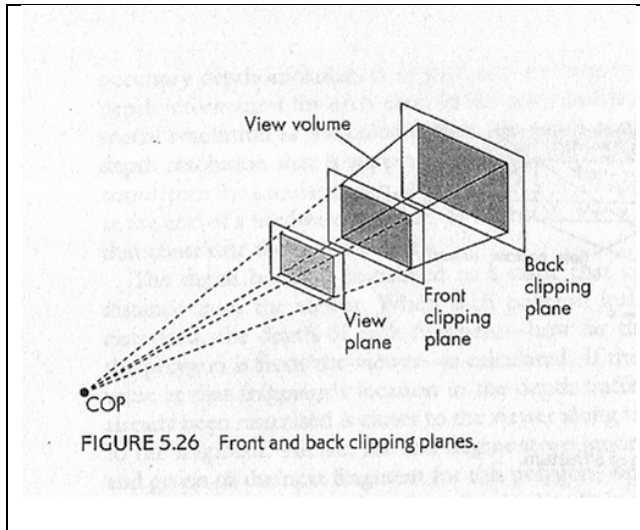
Το επίπεδο προβολής θεωρείται το $z=z_{max} = -near$

β) Προβολή με προοπτική (Perspective Projection) :

Το 3D projection space ορίζεται ως ένα frustum (κόλουρη πυραμίδα)

Ο παρατηρητής βρίσκεται στο $(0,0,0)$ και παρατηρεί προς την αντίθετη κατεύθυνση του άξονα z (προς τα αρνητικά).

Τα αντικείμενα που είναι κοντά στον παρατηρητή προβάλλονται μεγαλύτερα από αυτά που βρίσκονται μακριά.

Επειδή η διεύθυνση παρατήρησης είναι προς την αρνητική φορά του άξονα z , τα παραλληλόγραμμα που ορίζουν το χώρο θέασης πρέπει να ορίζονται σε επίπεδα για αρνητικά z .

α) Ο χώρος θέασης ορίζεται με την συνάρτηση

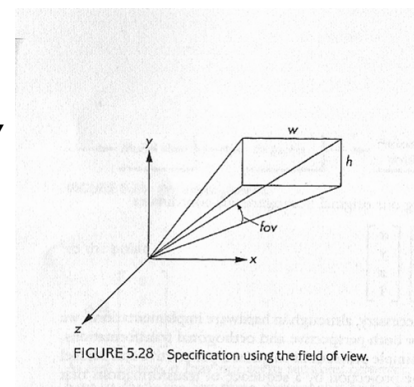
```
glFrustum(left, right, bottom, top, near, far);
```

Τα ορίσματα δηλώνονται όπως και στην `glOrtho` αλλά οι τιμές `near` και `far` είναι **πάντα θετικές** (δηλαδή ο χώρος θέασης βρίσκεται σε $z < 0$ αφού $z_{\max} = -near$ και $z_{\min} = -far$)

β) Ο χώρος θέασης ορίζεται με την συνάρτηση

```
gluPerspective(fovy, aspect, near, far);
```

όπου η γωνία `fovy` αναφέρεται στη γωνία θέασης του πάνω και κάτω επιπέδου του χώρου θέασης και το `aspect` το λόγο κλίμακας μεταξύ της οριζόντιας και της κάθετης διεύθυνσης.

*βλ. [Κώδικας code51.cpp](#)

4. Διαμόρφωση Παρατήρησης (τοποθέτηση κάμερας)

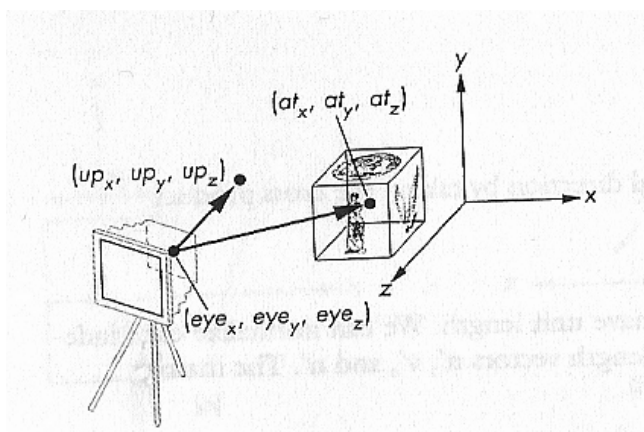
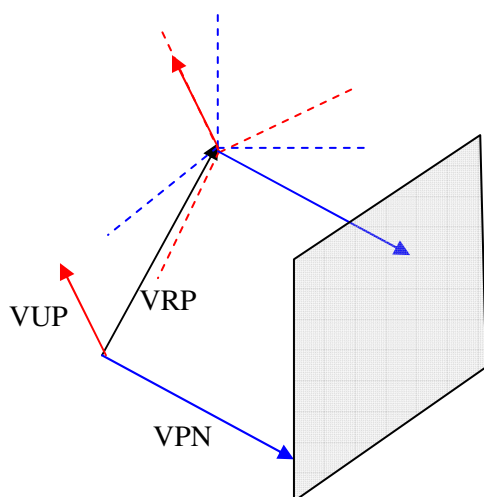
Ο προσδιορισμός της παρατήρησης περιλαμβάνει α) το σημείο τοποθέτησης της κάμερας και β) τον προσανατολισμό της

α) Σημείο τοποθέτησης της κάμερας (view reference point, **VRP**) : Ένα σημείο (X, Y, Z) στο χώρο

β) Προσανατολισμός κάμερας

β1) Διεύθυνση επιπέδου φακού (view-plane normal, **VPN**) : Καθορίζεται από το κάθετο διάνυσμά του (N_x, N_y, N_z) .

β2) Στροφή της κάμερας (view-up vector, **VUP**): Καθορίζεται από διάνυσμα (U_x, U_y, U_z) που δηλώνει την διεύθυνση του πάνω μέρους της κάμερας σε σχέση με τον χώρο θέασης.

Η τοποθέτηση της κάμερας στην OpenGL γίνεται με την συνάρτηση

```
gluLookAt (eyeX, eyeY, eyeZ, atX, atY, atZ, upX, upY, upZ)
```

όπου

$(eyeX, eyeY, eyeZ) = VRP$

(atX, atY, atZ) : σημείο εστίασης (για καθορισμό διεύθυνσης)

άρα $(eyeX - atX, eyeY - atY, eyeZ - atZ) = VPN$

$(upX, upY, upZ) = VUP$

- Η `gluLookAt` είναι μετασχηματισμός τύπου **MODELVIEW**

*βλ. Κώδικας `code52.cpp`

5. Η Μέθοδος «αφαίρεσης κρυμμένων επιφανειών» (Hidden-Surface Removal)

Η OpenGL χρησιμοποιεί άμεσα τον αλγόριθμο *z-buffer* για την απόκρυψη αντικειμένων ή τμημάτων αντικειμένων, που βρίσκονται πίσω από άλλα αντικείμενα, με βάση το σύστημα συντεταγμένων ή την θέση-γωνία παρατήρησης.

Η κατάσταση λειτουργίας της δυνατότητας απόκρυψης καθώς και η ενεργοποίησή της γίνεται με τη χρήση των παρακάτω

- `glutInitDisplayMode( ..... | GLUT_DEPTH)`
Ανοίγει *z-buffer* (μνήμη) για την αποθήκευση πληροφορίας του βάθους του αντικειμένου.
- `glEnable(GL_DEPTH_TEST)`
Ενεργοποιεί τον αλγόριθμο αφαίρεσης κρυμμένων επιφανειών (*z-buffer*).
- `glClear( ..... | GL_DEPTH_BUFFER_BIT)`
Καθαρίζει το *z-buffer*

Κώδικας `code53pro.cpp` : χωρίς τη χρήση του αλγορίθμου

Κώδικας `code53.cpp` : με τη χρήση του αλγορίθμου

Ασκήσεις

4-1. Να κατασκευαστεί μια συνάρτηση `Pyramid(int N)` που να σχεδιαστεί μια πυραμίδα με βάση ένα κανονικό πολύγωνο N πλευρών, ακτίνας 1 στο επίπεδο Oxy και με κορυφή στον άξονα Oz στο σημείο $(0,0,1)$.

4.2. Να σχεδιαστεί μια λωρίδα Mobius.

*4-3. Να πραγματοποιηθεί ένας μηχανισμός κίνησης (με πλήκτρα) μιας κάμερας πάνω σε σφαίρα που να εστιάζει προς το κέντρο έχοντας σταθερό διάνυσμα $VUP=(0,1,0)$. Συγκεκριμένα, θεωρώντας τις σφαιρικές συντεταγμένες (ρ, φ, θ) για τη θέση της κάμερας, να οριστούν πλήκτρα που να αυξομειώνουν τις παραπάνω τρεις συντεταγμένες.